

บทที่ ๑

ประเทศเบลเยียม

บทนำ

เบลเยียม เนเธอร์แลนด์ และลักเซมเบิร์ก รวมกันเป็นกลุ่มประเทศ เบนลักซ์ ได้ร่วมทำสนธิสัญญารวมอยู่ในสหภาพเศรษฐกิจ (Economic Union) เมื่อปี พ.ศ. 2491 การรวมกลุ่มนี้มีผลทำให้ประชากรในแต่ละประเทศสามารถเดินทางเข้าไปในอีกประเทศหนึ่งโดยไม่ต้องมีหนังสือเดินทาง ตลอดจนไม่ต้องเก็บภาษีศุลกากรของสินค้าที่ส่งผ่านแดนซึ่งกันและกัน

ประชากรของเบลเยียมพูดภาษาแตกต่างกันระหว่างทางเหนือกับทางใต้ โดยที่ทางเหนือติดกับประเทศเนเธอร์แลนด์ ประชาชนพูดภาษาดัตช์ ทางใต้ติดกับประเทศฝรั่งเศสประชาชนจึงพูดภาษาฝรั่งเศส เบลเยียมจึงต้องใช้ทั้งสองภาษานี้เป็นภาษาราชการ ไม่มีภาษาของตนเอง ประชากรส่วนที่พูดภาษาดัตช์นี้เรียกว่า ฟลามมิช (Flemish) หรือเฟลมมิง (Fleming) มักมีรูปร่างสูงใหญ่ ผิวขาว ส่วนประชากรที่พูดภาษาฝรั่งเศสเรียกชื่อว่า พกวัลลูน (Walloon) มักมีรูปร่างสูงปานกลาง และผิวค่อนข้างคล้ำ ประชาชนประกอบอาชีพทั้งด้านอุตสาหกรรมและเกษตรกรรม มีเนื้อที่ประมาณ 11,700 ตารางไมล์ ภูมิอากาศคล้ายคลึงอากาศทางเหนือของฝรั่งเศส มีพลเมืองประมาณ 9,300,000 คน พลเมืองส่วนมากนับถือศาสนาคริสต์นิกายโรมันคาทอลิก ปกครองระบอบประชาธิปไตย มีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข ปรัสเซลส์ เป็นเมืองหลวง

การศึกษาทั่วไป

โครงสร้างและการบริหารการศึกษาของเบลเยียมนั้นได้จัดโดยให้สอดคล้องกับกฎหมายการศึกษาแห่งชาติ กฎหมายการศึกษานับที่สำคัญที่สุด คือ ฉบับที่ประกาศใช้เมื่อวันที่ 2 พฤษภาคม พ.ศ. 2502 กฎหมายฉบับนี้ได้ให้ความสำคัญเกี่ยวกับความแตกต่างระหว่างภาษาและศาสนาของชาวเบลเยียม รวมไปถึงความเป็นอิสระในการจัดการศึกษาของสถาบันการศึกษาต่าง ๆ

อำนาจทางกฎหมายสำหรับการศึกษา

ตามกฎหมายรัฐธรรมนูญของเบลเยียม มาตรา 17 ได้บัญญัติไว้ว่ารัฐจะต้องไม่ผูกขาดในส่วนเกี่ยวกับการศึกษา รัฐจะต้องจัดดำเนินการโรงเรียนประเภทต่าง ๆ ให้สอดคล้องกับกฎหมายที่ออกมาโดยรัฐสภา ในปัจจุบันโรงเรียนประเทศเบลเยียมมี 2 รูปแบบคือ โรงเรียนที่จัดโดยองค์การของรัฐ เรียกว่า โรงเรียนที่จัดโดยรัฐ (State) โรงเรียนที่จัดโดยจังหวัด (Provinces) และโรงเรียนที่จัดโดยเทศบาล (Municipalities) โรงเรียนอีกประเภทหนึ่งดำเนินการโดยส่วนเอกชน โดยเฉพาะอย่างยิ่งวัดนักายโรมันแคทอลิก ในอดีตการจัดในรูปแบบนี้ได้ก่อให้เกิดการขัดแย้งทางการเมืองอย่างรุนแรง ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับเงินอุดหนุน ซึ่งจะต้องจัดให้แก่โรงเรียนของเอกชน เพื่อชดเชยข้อขัดแย้งพรรคการเมืองทั้งสามพรรคของรัฐบาล เบลเยียมได้ประกาศใช้ระเบียบโรงเรียน พ.ศ. 2501 โดยมีหลักการสำคัญว่า ผู้ปกครองสามารถที่จะเลือกโรงเรียนให้ลูกเข้าเรียนได้ กฎหมายฉบับนี้ได้มีผลบังคับใช้เมื่อวันที่ 29 พฤษภาคม พ.ศ. 2502 ได้ถูกนำมาใช้ให้สัมพันธ์กับกฎหมายพื้นฐานสำหรับการศึกษาทุกระดับและทุกประเภท ยกเว้นการคนตรีและอุดมศึกษา

กฎหมายฉบับนี้ได้จัดแบ่งโรงเรียนเป็น 2 ประเภท คือ โรงเรียนของรัฐ และโรงเรียนของเอกชน รัฐเป็นผู้จัดโรงเรียนของรัฐทุกประเภท สำหรับโรงเรียนเอกชนจัดโดยวัดโรมันแคทอลิก แต่ต้องอยู่ภายใต้การควบคุมของรัฐและได้รับเงินอุดหนุนจากรัฐ ทั้งรัฐและเอกชนจัดการศึกษาดังแต่ระดับอนุบาลจนถึงระดับอุดมศึกษา

โรงเรียนของรัฐหรือโรงเรียนเอกชนที่ได้รับเงินอุดหนุนจากรัฐ ไม่มีการเก็บค่า
เล่าเรียนแต่โรงเรียนเอกชนที่ได้รับเงินอุดหนุนจากรัฐ เก็บค่าเล่าเรียน

สำหรับการศึกษภาคบังคับ (Compulsory Education) มีกำหนด
ไว้ 8 ปี โดยเด็กในวัย 6 ขวบ ถึง 14 ปี

ตามกฎหมายฉบับปี พ.ศ. 2502 ได้กำหนดความแตกต่างระหว่าง
สถาบันการศึกษาแบบ Neutral และ Nonneutral โรงเรียนแบบ
Neutral ไม่เน้นหลักสูตรทางศาสนา หรือหลักสูตรที่เน้นทางปรัชญา ในโรง
เรียนแบบ Neutral ครูจำนวน 2 ใน 3 จะต้องมีความรู้ระดับอนุปริญญาขึ้นไป
จากสถาบันการศึกษาของรัฐหรือ Neutral อื่น กฎหมายกำหนดว่าโรงเรียน
ที่ดำเนินการโดยรัฐบาลหรือจังหวัดหรือเทศบาลนั้นจะต้องเป็น Neutral
สำหรับข้อกำหนดนี้บังคับใช้เฉพาะ ระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษาเท่านั้น ใน
ระดับอุดมศึกษามีอิสระทางวิชาการ

โรงเรียนประถมศึกษาและมัธยมศึกษาของรัฐ จะต้องสอนวิชาศาสนา
หรือจริยศึกษาอย่างน้อยสัปดาห์ละ 2 ชั่วโมง ผู้ปกครองสามารถที่จะเลือกให้ลูก
เรียนคำศัพท์ศา แคลทอลิก, โปรเตสแตนต์ หรือยิว การสอนจริยศึกษาเป็นการ
ที่เปิดกว้าง (Nonsectarian) ไม่เน้นเฉพาะกลุ่มใดกลุ่มหนึ่ง

สำหรับกฎหมายการศึกษาฉบับที่ประกาศใช้เมื่อ 14 กรกฎาคม พ.ศ. 2475
ได้กำหนดภาษาที่ใช้สำหรับการสอนไว้ด้วย โดยเนนว่า การสอนจะต้องใช้ภาษาแม่
หรือภาษาที่เข้าใจกันโดยทั่วไป ในท้องถิ่นที่ประชาชนพูดภาษาคัทซ์ ฝรั่งเศส หรือ
เยอรมัน ก็มีปัญหาน้อยมากนัก การกำหนดภาษาสำหรับการสอนนี้ประกาศใช้เฉพาะ
ระดับประถมศึกษาและระดับมัธยมศึกษาเท่านั้น การบรรยายในระดับอุดมศึกษาจะ
ให้สอดคล้องกับปัญหาทางการเมือง

องค์กรทางการศึกษา

กระทรวงศึกษาธิการแห่งชาติ รับผิดชอบโรงเรียนของรัฐทุกประเภท ยกเว้นโรงเรียนการนาวีและโรงเรียนสำหรับเด็กที่มีปัญหา โรงเรียนจังหวัด และโรงเรียนเทศบาล จะจัดการศึกษาตามที่กระทรวงศึกษาธิการแห่งชาติ กำหนดไว้

สำหรับโรงเรียนแคทอลิกนั้นดำเนินการและควบคุมโดย คณะกรรมการ บริหารทางศาสนา (Discesan Authorities)

กระทรวงเศรษฐกิจได้รวบรวมสถิติทางการศึกษาสำหรับปี 2508-2509 โดยแสดงให้เห็นว่าจำนวนนักเรียนที่อยู่ในวัยเรียนในปีนั้นจำนวนเกิน 1.1 ล้านคน ประมาณ 1 ใน 3 ของประชากรของเบลเยียม สำหรับจำนวนของผู้เข้าเรียนทั้งหมดโดยแบ่งเป็น 2 ประเภท คือ ประเภทชาย และประเภทหญิง โรงเรียนของรัฐรับได้เกิน 900,000 คน โรงเรียนเอกชนรับได้เกิน 1,200,000 คน โรงเรียนสำหรับเด็กที่พูดภาษาดัตช์มีนักเรียนเกินกว่า 1,200,000 คน โรงเรียนสำหรับเด็กที่พูดภาษาฝรั่งเศสมีนักเรียนเกินกว่า 800,000 คน และโรงเรียนสำหรับเด็กที่พูดภาษาเยอรมันมีนักเรียนเกินกว่า 7,000 คน

จากการสรุปของระเบียบโรงเรียน พ.ศ. 2501 ค่าใช้จ่ายทางการศึกษาได้เพิ่มขึ้นทุกปี งบประมาณการศึกษาได้เพิ่มขึ้นจาก 10 พันล้านฟรังก์เบลเยียม ในปีการศึกษา 2500 เป็น 45 พันล้านฟรังก์เบลเยียม ในปีการศึกษา 2511 ในปีการศึกษา 2511 ค่าใช้จ่ายทางการศึกษาเป็น 4.3 เปอร์เซ็นต์ของรายได้ประชาชาติทั้งหมด

ระบบการศึกษา

ระบบการศึกษาของประเทศเบลเยียมก็เหมือนการศึกษาประเทศยุโรปต่าง ๆ โดยจัดให้มีโรงเรียนอนุบาล, ประถมศึกษา, มัธยมศึกษา และอุดมศึกษา

การศึกษาก่อนประถม จัดสำหรับเด็กอายุ 3-5 ขวบ โรงเรียนอนุบาลของรัฐจะมีผู้อำนวยการของการประถมศึกษาแห่งชาติเป็นผู้มีเทศ

ประถมศึกษา ได้จัดแบ่งเป็น 4 ระดับ แต่ละระดับมี 2 ชั้น ระดับที่ 4 คือปีที่ 7 และ 8 ได้จัดไว้เป็นส่วนหนึ่งของประถมศึกษา

มัธยมศึกษา เด็กอายุ 12-18 ปี เรียนเป็นเวลา 6 ปี มี 2 ระดับ

1. มัธยมศึกษาตอนต้น เรียน 3 ปี
2. มัธยมศึกษาตอนปลาย เรียน 3 ปี

อุดมศึกษา การเข้าเรียนในมหาวิทยาลัยของประเทศเบลเยียมจะต้องได้รับประกาศนียบัตรมัธยมบริบูรณ์ และผ่านการสอบสัมภาษณ์มีประกาศนียบัตรสำหรับผู้ที่ยังเรียนด้วยตนเองด้วย

การศึกษาก่อนประถม

การศึกษาประเภทนี้จัดให้แก่เด็กที่มีอายุไม่ถึง 6 ขวบ เด็กวัยนี้แม้จะไม่อยู่ในเกณฑ์จะต้องเข้าเรียนในโรงเรียนประถมศึกษาจริงๆ ส่วนใหญ่เด็กเหล่านี้จะเรียนอยู่ในโรงเรียนอนุบาล และมีอายุประมาณ 3 ขวบ ถึง 6 ขวบ เด็กที่มีอายุ 5 ขวบ ประมาณ 96 เปอร์เซ็นต์ จะอยู่ในชั้นก่อนวันเรียน เด็กที่มีอายุ 3-6 ขวบ ประมาณ 2 ใน 3 จะเรียนในโรงเรียนเอกชน นอกจากนี้จะเรียนในโรงเรียนอนุบาลของโรงเรียนมัธยมหรือโรงเรียนสาธิตของสถานการศึกษา เช่น วิทยาลัยครู เป็นต้น

การอนุบาลศึกษาของรัฐอยู่ภายใต้การนิเทศของผู้ผู้อำนวยการของการประถมศึกษาแห่งชาติ แต่อย่างไรก็ตามโรงเรียนอนุบาลของสถาบันใดผู้อำนวยการของสถาบันนั้นก็จะเป็นผู้ควบคุมและให้คำปรึกษาในการดำเนินงาน ในโรงเรียนอนุบาลครูต้องมีวุฒิทางการสอนอนุบาล สำหรับการสอนนั้นได้รับอิทธิพลมาจากผลงานของเฟรเดอริค เฟร็อบเอล (Friedrich Froebel) มาเรีย มอนเตสซอรี (Maria Montessori) และ โอวิด เดครอลี (Ovide Decroly)

ประถมศึกษา

ไคมีกฎหมายหลายฉบับที่ไคประกาศใช้เพื่อสนับสนุนการประถมศึกษาของเบลเยียม เช่น กฎหมายที่ประกาศใช้ในปี พ.ศ. 2385 ไคกำหนดให้เทศบาลต่าง ๆ รับผิดชอบในการจัดประถมศึกษา และไคมีกฎหมายอีกหลายฉบับที่ออกมาเพื่อสนับสนุนการประถมศึกษา เช่น ฉบับที่ประกาศใช้เมื่อ 29 พฤษภาคม 2502 และเป็นฉบับที่สำคัญที่สุด เพราะเป็นรูปแบบของการกระจายการศึกษา (Decentralization)

โรงเรียนประถมศึกษาไคจัดแบ่งเป็น 4 ระดับ แต่ละระดับมี 2 ชั้น ระดับที่ 4 คือปีที่ 7 และปีที่ 8 ไคถูกจัดไว้เป็นส่วนหนึ่งของการประถมศึกษาเท่านั้น เพราะนักเรียนที่เรียนจบชั้นปีที่ 6 แล้ว สามารถจะเรียนต่อระดับมัธยมศึกษาไคในชั้นปีที่ 7 และปีที่ 8 ของประถมศึกษา ระดับที่ 4 ของประถมศึกษาเป็นการจัดเพื่อให้ นักเรียนไคปฏิบัติงานให้สอดคล้องกับท้องถิ่น

โปรแกรมการเรียนพื้นฐานของประถมศึกษาสำหรับนักเรียนชาย-หญิง มีลักษณะเหมือนกันหลักสูตรที่ไคในเมืองและชนบทเหมือนกัน

มัธยมศึกษา

โรงเรียนมัธยมไคจัดโปรแกรมการศึกษาให้แก่เด็กที่มีอายุ 12-18 ปี โรงเรียนเหล่านี้ไคเปิดสอนวิชาเทคนิค ศิลปศึกษา และการฝึกหัดครูทำการประถมศึกษาในประเทศเบลเยียมมัธยมศึกษามี 2 ระดับ แต่ละระดับมีระยะเวลาเรียน 3 ปี โดยปกติแล้วนักเรียนจะเข้าเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นหลังจากจบประถมศึกษาคือปีที่ 6 ในโรงเรียนบางแห่งมีการสอนทั้งระดับสูงและระดับต่ำ แต่บางโรงเรียนเปิดสอนแต่เพียงอย่างใดอย่างหนึ่งเท่านั้น

อุดมศึกษา

ในประเทศเบลเยียมการอุดมศึกษาได้จัดสอนวิชาทั่วไปและวิชาเฉพาะ อุดมศึกษาจัดโดยรัฐและเอกชน นักเรียนที่จะเข้าศึกษาต่อในมหาวิทยาลัยจะต้อง ใ้ได้รับประกาศนียบัตรมัธยมสมบูรณ์ และสอบผ่านการสัมภาษณ์ด้วย มหาวิทยาลัยที่มีชื่อเสียงโด่งดังคือ Universities at Lonvain and Brusseis

ประกาศนียบัตรสำหรับผู้เรียนด้วยตนเอง

สำหรับบุคคลที่ไม่สามารถมาเรียนได้ ก็มีสิทธิที่จะได้รับประกาศนียบัตร ประเภทต่าง ๆ ถ้าหากสามารถสอบผ่านตามหลักเกณฑ์ที่คณะกรรมการได้กำหนดไว้ ปริญญาบัตรก็สามารถที่จะรับได้ ถ้าหากคณะกรรมการสอบอนุมัติ คณะกรรมการชุดนี้ เป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐครึ่งหนึ่ง และมาจากสถาบันการศึกษาเอกชนครึ่งหนึ่ง

การฝึกหัดครู

หน้าที่ที่สำคัญของการฝึกหัดครูมี 2 อย่างคือ

1. ฝึกหัดครูทางวิชาการ (Academic Subjects) ใ้แก่โรงเรียนระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษา
2. ฝึกหัดครูทางเทคนิค ใ้แก่โรงเรียนมัธยมศึกษาเหมือนกัน

นักเรียนที่จะเข้ามาเรียนในโรงเรียนฝึกหัดครู สำหรับโรงเรียนประถมศึกษาจะต้องได้รับประกาศนียบัตรขั้นต้นจากโรงเรียนมัธยมศึกษา และจะต้องใช้เวลาเรียน 4-5 ปี จึงจะได้รับประกาศนียบัตร ผู้ที่จบจะได้รับประกาศนียบัตร 2 ประเภท คือ ประกาศนียบัตรการฝึกหัดครู และประกาศนียบัตรมัธยมบริบูรณ์ ใ้ สำหรับเข้าศึกษาต่อในมหาวิทยาลัย

นักเรียนที่จะเข้าศึกษาต่อในโรงเรียนฝึกหัดครู เพื่อออกไปสอนในโรงเรียนมัธยมชั้นต้น จะได้รับประกาศนียบัตรฝึกหัดครูชั้นต้นหรือประกาศนียบัตรมัธยมศึกษาสมบูรณ์ โปรแกรมการเรียนโดยปกติกำหนดไว้เพียง 2 ปีเท่านั้น วิชาที่สอนมี ภาษาศาสตร์ ประวัติศาสตร์ ภาษาสมัยใหม่ คณิตศาสตร์แผนใหม่ และฟิสิกส์ วิทยาศาสตร์ธรรมชาติ ภูมิศาสตร์ พุทธนามัย และทฤษฎีค่านิยม สำหรับครูที่จะสอนในโรงเรียนมัธยมตอนปลายจะต้องได้รับปริญญาจากมหาวิทยาลัย คุณสมบัติที่จะเข้าศึกษาในมหาวิทยาลัยคือ ประกาศนียบัตรมัธยมศึกษาสมบูรณ์ จะต้องศึกษาในมหาวิทยาลัย เป็นเวลา 4 ปี

วิชาเทคนิค

วิชาเทคนิคเป็นโปรแกรมหนึ่งของโรงเรียนของรัฐและของเอกชน นักเรียนสามารถเลือกเรียนได้ โรงเรียนจะจัดโปรแกรมไว้โดยให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์และความต้องการของโรงเรียนด้วย วิชาเทคนิคในบางโรงเรียนถูกจัดไว้เป็นแบบเต็มเวลา (Full-time program) แต่ในบางโรงเรียนจัดไว้เป็นแบบบางเวลา (Part-time program) วิชาเทคนิคจัดให้แก่นักเรียนตั้งแต่เกรดที่ 7 จนกระทั่งถึงระดับสูง (Advanced Stage) มีจำนวนเกินกว่า 600 ประเภท ในจำนวนวิชาเหล่านี้คือ การเกษตร ป่าไม้ การทำสวนครัว และผลไม้ โลหะ ไฟฟ้าและวิชาเคมี สำหรับการฝึกหัดงานก็มีโปรแกรมให้นักเรียนเลือก เช่น การพิมพ์ การทอผ้า การตัดเย็บ และการเย็บหนัง เป็นต้น วิชาชีพแบ่งออกเป็น 2 สาย คือ โรงเรียนเทคนิค และโรงเรียนอาชีวศึกษา

โรงเรียนเทคนิคเน้นหนักทางทฤษฎีหรือวิทยาศาสตร์ประยุกต์

โรงเรียนอาชีวศึกษาเน้นหนักงานการปฏิบัติและการสาธิต

โรงเรียนช่างเทคนิคมี 2 ระดับคือ ระดับต้น 3 ปี และระดับปลาย 3 ปี นักเรียนจะได้รับประกาศนียบัตรของแต่ละระดับเมื่อจบการศึกษาแล้ว

ศิลปะศึกษา

ในประเทศเบลเยียม ศิลปะศึกษาประกอบด้วยการศึกษาสาขาคลาสสิก และดนตรี พลัสติคอาร์ท รวมไปถึงสถาปัตยกรรม การก่อสร้าง การแกะสลัก เป็นต้น สำหรับการคนตรีนั้นได้จัดสอนโดยทั่ว ๆ ไป
